

Osobnosti s erby – 60.část

Další části osobností s erby jsme dospěli k počtu kopy dílů. Rád bych se zde věnoval letošním významným jubileím dvou umělců, původem rytířů. Prvním je **340 let od narození sochaře a řezbáře Matyáše Bernarda Brauna** a druhým **350 let od úmrtí malíře Karla Škréty**, jehož erb jsem při této příležitosti nakreslil.

Matyáš Bernard Braun rytíř z Braunu (Praunu)

* 24. února 1684, Sautens (Rakousko - Tyrolsko)

+ 15. února 1738, Praha - Nové Město

Byl původem rakouským sochařem a řezbářem působícím převážně v Čechách. Je zařazován mezi nejvýznamnější představitele českého vrcholně barokního sochařství.

Jeho předek Josef Braun, který pocházel z Tyrol, byl císařským polním hejtmánem za císaře Ferdinanda I. a obdržel 9. srpna 1553 císařským diplomem šlechtictví a přijetí do staročeského rytířského stavu za zásluhy v tureckých válkách.

Narodil se v Sautensu jako páté dítě kováře a sedláka Jakuba Brauna a jeho ženy Magdalény, rozené Neureutrové. Rodina Braunů byla všeobecně výtvarně nadaná. O čtyři roky mladší bratr Dominik byl malířem a jeho synovec Antonín sochařem. Pro klášterní kostel Thamasch vytvořil nadživotní skupinu Kalvárie a 12 soch pro hrobku tyrolských vévodů, čímž se zapsal do popředí rakouské plastiky raného baroka. Bonaventura Schor zde pak vymaloval cyklus lunetových maleb z legendy sv. Bernarda. Mladý Matyáš z úcty ke klášteru dodatečně připojil jméno tohoto světce ke svému křestnímu. Sochařskému umění se učil v Salcburku. Ve 14 letech cestoval po Itálii. Po návratu již nenašel ve Stamsu uplatnění a přes Drážďany se kolem roku 1708 dostal do Prahy. Okolnosti Braunova příchodu do Čech nejsou spolehlivě doloženy. Uvádí se, že se o něj zasadil hrabě Špork nebo ho na doporučení stamského cisterciáckého kláštera pozval Evžen Tyttl, opat kláštera v Plasech.

V Praze založil vlastní dílnu a zdomácněl zde. Během následujících patnácti let se z jeho dílny stala největší sochařská dílna v Praze s největšími zisky a šesti tovaryši. Podílel se na sochařské výzdobě mnoha budov a zahrad.

Jeho významným mecenášem byl hrabě František Antonín Špork, pro něhož vytvořil jak proslulé skulptury Ctností a Neřestí před špitálem v Kuksu, tak také skulptury v přehlépém přírodním areálu zvaném Betlém. Za pobytu v Kuksu se Braun seznámil s Marií Alžbětou Miseliusovou z Jaroměře, kterou si v říjnu 1719 vzal za manželku.

Braun ovšem onemocněl souchotinami, a tak po roce 1730 vlastní těžkou sochařskou práci vykonávali jeho zaměstnanci, zatímco on se soustředil na tvorbu modelů a návrhů.

Karel Škréta rytíř Šotnovský ze Závořic

* ~1610, Praha - Staré Město

+ 30. července 1674, Praha (pochován v kostele sv. Havla na Starém Městě v Praze)

Byl patrně nejvýznamnějším českým barokním malířem 17. století. Proslul jako portrétista a figuralista rozměrných, převážně sakrálních olejomalb na plátně i grafickými listy.

Jeho děda Jana Škréto, původně kožešník z moravské Olešnice, poté měšťan a majitel domu na Starém Městě pražském, jehož a jeho příbuzného Jana Pollia, rovněž pražského měšťana, za zásluhy povýšil do vladyckého stavu císař Maxmilián II. v Praze dne 24. února 1570. Jan byl také senátorem Starého Města pražského a byl povýšen do českého rytířského stavu císařem Rudolfem II. za velké zásluhy o obecné blaho v Praze dne 12. března 1580 a dostal polepšení erbu. Císař Ferdinand III. rytířský stav Karlovi potvrdil.

Narodil se v domě U Černého jelena vedle Týnského chrámu v protestantské rodině úředníka královské komory Konráda Škréty a Kateřiny Herkulové z Morchendorfu. V roce 1613 mu zemřel otec a Karla od té doby vychovával strýc Pavel Škréta, kutnohorský mincmistr, který mu zajistil dobré vzdělání v Týnské škole. Škréta se naučil latinsky, francouzsky a německy, a to mu později pomohlo při jeho studijních cestách. Malovat se pravděpodobně učil u jednoho z mistrů královského dvora (snad u grafika a rytce Sadelera).

Škrétova evangelická rodina po bitvě na Bílé hoře musela odejít v roce 1628 do exilu, nejdříve do Saska, poté Karel odjel do Benátek, kde se seznámil s díly velkých mistrů té doby. Někdy po roce 1630 konvertoval ke katolictví, poté žil v Římě, kde se stýkal s německými a holandskými malíři. V roce 1638 se vrátil do Prahy a záhy se stal vyhledávaným malířem a posléze i nejvýznamnější osobností české ranně barokní malby. Díky svému věhlasu a po mnoha žádostech se mu podařilo získat zpět rozsáhlý majetek, zabavený po útěku z Čech. Zařídil si velkou dílnu a zaměstnával v ní mnoho učňů a tovaryšů. Jeho syn Karel (1646–1691) se u svého otce učil malířství, ale oboru se věnoval jen občas. Na některých obrazech s otcem spolupracoval. Avšak především působil jako rada nejvyššího purkrabského soudu.

Zdroj: Wikipedia, Siebmacher, Znaky rodů Českých.

Arnošt Drozd 4/2024

Příspěvek do Genealogických a heraldických listů 2/2024